

Frågor och svar Kommunernas klimatlöften

Processledningen har tillsammans med samordnarna inom respektive fokusområde arbetat med att ta fram Kommunernas klimatlöften och under den processen har vägval och avvägningar gjorts. Målsättningen med formuleringarna är att löfterna ska vara korta, konkreta och möjliga att följa upp om de är genomförda eller ej. Vi är medvetna om att denna korta beskrivning öppnar för olika tolkningar. Här har vi samlat de frågor som kommit in och skrivit svar utifrån bakgrundsarbetet. Välkomna att ställa fler frågor.

I detta dokument ligger den mest relevanta informationen först. Övriga frågor och svar tidigare år finns kvar för kännedom. En del av det materialet är fortfarande relevant men löfthen har bytt numrering under 2024–2026.

För information om uppföljning av löfthen för 2024 som äger rum i början av 2025, se dokumentet [FAQ-uppföljning](#).

Innehåll

1. Kommunernas klimatlöften 2024–2026.....	2
Generella frågor om satsningen, avgränsning i löfthen etc.....	2
Specifika frågor om olika klimatlöften 2024–2026	5
2. Kommunernas klimatlöften 2021	14
3. Övriga frågor från kommunerna inför 2021:	28
4. Generella frågor om genomförande och uppföljning 2021 och 2022	29
5. Övriga frågor från kommunerna inför 2022	30
6. Kommunernas klimatlöften 2022	32

1. Kommunernas klimatlöften 2024–2026

Generella frågor om satsningen, avgränsning i löften, uppföljning etc.

Fråga: Kan kommunala bolag anta egna klimatlöften genom *Klimatlöftet för företag*?

Svar: Ja. Kommunala bolag kan vara aktuella både för vissa av *Kommunernas klimatlöften* och *Klimatlöftet för företag*. Företagslöftena är utformade för att främst passa små och medelstora företag (ca 10–250 anställda), så vissa löften passar säkert inte kommunala bolag. Större företag och kommunala bolag får lov att anmäla sig, bara de är medvetna om att stödet inte primärt utformas för dem som målgrupp.

Fråga: Kommer det finnas möjlighet att anta löften i efterhand?

Svar: Tanken är att kommunerna antar löften vid ett tillfälle (2023).

Fråga: Är det så att de löften som vi redan uppfyller, att vi inte kommer få inbjudan till information, utbildning och workshops kring dessa löften? Om så är fallet kanske man ska skriva att vi avser att uppfylla dem under perioden istället, eller hur ska vi tänka?

Svar: Alla kommuner kommer få inbjudningarna på samma sätt som tidigare. Vi har tagit bort ”detta gör vi redan” som svarsalternativ och nu gäller:

När ni antar klimatlöften kan ni svara ja eller nej på respektive löfte:

Ja, detta ska vi göra 2024–2026. Kryssa ja om kommunen kommer att arbeta med löftet under perioden. **Oavsett om det är en ny aktivitet/beslut eller något ni redan arbetar med.** Ni behöver inte veta HUR ni ska kunna uppfylla löftet när ni antar, Klimat 2030 stöttar kommunerna i denna resa som vi gör tillsammans.

Nej, detta kan vi inte göra 2024–2026. Kryssa nej om ni inte har möjlighet att arbeta med frågan under perioden.

Vi kommer inte längre kunna beräkna hur stor klimatnytta denna satsning bidrar till i kommunerna i och med att vi inte vet om det är åtgärder ni redan arbetar med oavsett satsningen. Vi hoppas fortsatt kunna hitta goda exempel bland er som redan arbetar med olika frågor för att sprida till övriga. Det som också var tanken med ”detta gör vi redan”. Dessutom kräver merparten av klimatlöftena en aktiv handling årligen så även om ni redan arbetar med frågan så hoppas vi att stöttningen kan bidra med ytterligare insatser i kommunerna.

Fråga: Kommer Klimat 2030 ta fram kostnadsberäkningar kontra investering/avkastning man kan se om man jobbar med löftena. Att ta med det ekonomiska perspektivet kan ibland vara avgörande för politiken.

Svar: Klimat 2030 har inte beräknat kostnader för att genomföra olika åtgärder. I satsningen Kommunernas klimatlöften finns ofta olika sätt att genomföra löftet, vi vill lämna genomförandet

i viss mån öppet för att kommunen ska kunna anpassa åtgärder till sina arbetssätt, sin struktur och sin organisation. Kommunerna är också olika stora vilket kan innebära olika kostnader. En del löften kan innebära minskade kostnader, direkt eller på sikt. Andra löften kan innebära ökade kostnader men kanske bidrar till minskade kostnader på sikt genom minskad klimatpåverkan. Detta gör att vi bedömer att det är för många aspekter att beakta för att kunna göra en kostnadsuppskattning.

Fråga: I forskarrapport 2 från Forskarrådet för Västra Götalands klimatomställning ([Västra Götalands klimatomställning: Transporter i fokus: VGR Analys 2022:51](#)) fanns en rekommendation att "Västra Götalandsregionen bör formulera ett klimatlöfte för införandet av miljözon 3." Varför finns inte det med som klimatlöfte?

Svar: I avstämning med samordnarna för fokusområde "Hållbara transporter" på IVL har vi utvärderat möjligheten och relevansen att ta med ett löfte om att införa miljözon 3. IVL och Klimat 2030 tror inte det är en åtgärd som merparten av kommunerna vill/kan/kommer anta. Inriktningen på klimatlöftena är att det ska passa för merparten av kommunerna, både stora och små. Vi har dock tagit till oss av Forskarrådets rekommendation och de kommuner som önskar stöd för att införa Miljözon 3 kan vända sig till våra samordnare.

Fråga: Om ett löfte (exempelvis löfte 9 -11 , 16 och 27.) planeras att genomföras bara av ett kommunalt bolag, kan man fortfarande anta löften som kommun?

Svar: Det är bara löfte 27 (låna/hyra produkter) av de som nämns som det skulle räcka om ett kommunalt bolag vill jobba med. Övriga behöver gälla hela kommunens organisation. De kommunala bolagen som vill arbeta med en åtgärd är dock välkomna på de stödinsatser som planeras, även om inte kommunen antar löftet.

Fråga: Går det att mappa klimatlöftena med målen i Agenda 2030?

Svar: Ja, Länsstyrelsen Västra Götaland har tagit fram ett underlag för detta som ligger på hemsidan klimat2030.se/klimatloften

Fråga: Hur tolkar man tidshorisonten i kriterierna? Det är inte självklart att det är nu eller fram till 2026 som kriterierna avser och inte heller helt tydligt om det är framgången fram tills nu eller en prognos fram till 2026 som ska rapporteras in. Ett exempel kan vara att jämföra "G" på löfte 7 och löfte 8.

Svar: Tidshorisonten för det som ska genomföras är december 2026, men det som ska rapporteras nu är det som har gjorts inom löftena hittills.

Fråga: När det står "kommunens översiktsplan och alla program- och detaljplaner har genom beräkning/analys/utredning av klimatpåverkan bidragit till att andelen hållbara resor ökar" och "minst 50 procent av detaljplanerna medger trähusbyggande", vilka detaljplaner menar man då? Det är ju långa processer att man inte hunnit ta hänsyn till löftena i de planerna.

Svar: Detta är givetvis ett dilemma med tanke på långa processer för detaljplaner, men under en treårsperiod borde de nya kraven slått igenom i ganska hög grad. Det naturliga vore väl att det gäller detaljplaner där processen inte gått så långt att det är för sent att få in kraven. Exakt var i processen det är får kommunen själv bedöma, men rimligtvis berörs i första hand de detaljplaner som kommunen börjat arbeta med efter antagande av klimatlöftet.

Fråga: Det finns en utmaning att vissa löften inte godkänns som genomfört trots likvärdiga insatser pga snäva kriterier/tolkningar av löften. Finns det något annat sätt att kunna framföra och beräkna de åtgärder kopplat till klimatlöften som kommunerna har gjort förutom de vad som står med i kriterierna?

Svar: Lite svår fråga att ge generellt svar på, men specifika svar på enskilda löften finns i stor utsträckning detta dokument. Generellt försöker vi att inte göra snäva tolkningar utan se till åtgärdernas intentioner och klimatnytta. Kommuner får gärna höra av sig med frågor om specifika löften, så gör vi en samlad bedömning.

Specifika frågor om olika klimatlöften 2024–2026

Klimatlöfte 1

Fråga: Vad är den regionala analysen som erbjuds från Klimat 2030?

Svar: Klimat 2030 kommer årligen (med start hösten 2024) att ta fram en regional analys av utsläppen i länet, hur det ser ut i olika sektorer och vad länets koldioxidbudget visar i sin årliga uppdatering. Det blir en kort rapport och en PPT som är fri för kommunerna att använda och som publiceras på Klimat2030.se.

Klimatlöfte 2

Fråga: Är det krav för att uppnå löftet att man använder sig av Klimatsekretariatet och Climate Visualizer? Eller kan man genomföra det på annat sätt, t.ex. genom att räkna på det själva (kopplat till VGR budget) eller använda sig av Klimatkollen eller andra tjänster?

Svar: Det går bra att använda ett annat sätt att skaffa en koldioxidbudget. Det viktiga är egentligen hur man använder den, tillämpar den. De flesta väljer att få hjälp med att ta fram en koldioxidbudget och med Klimatsekretariatet får man en årlig uppföljningsrapport. Men ni kan göra en annan lösning för årlig uppföljning och på så sätt uppfylla klimatlöftet.

Klimatlöfte 3

Fråga: Vad innebär plattformen?

Svar: Här har vi valt att inte vara så specifika, vi vill att kommunerna själva ska kunna hitta olika lösningar. Men det vi vill är att möjliggöra en plats för samverkan och dialog, exempelvis fysiska eller digitala nätverk och mötesmöjligheter. Det kan exempelvis vara en interaktiv hemsida, en mobilapp, en interaktiv utställning i kommunen, ett återkommande evenemang som bjuder in till dialog om klimatfrågan etc.

Klimatlöfte 5

Fråga: Vår kommun har vi precis inlett en dialog med näringslivet kring laddinfrastruktur i hamnar. Det är inget projekt i sig men en dialog och bevakning av hur frågan utvecklar sig i regionen. Är det något som kan passa in på det löftet eller tänker man att det ska vara något mer konkret?

Svar: När ni antar löftet behöver ni inte ha svar på hur ni ska genomföra det, tanken är att kommunerna ska få tips och goda råd längs vägen som förhoppningsvis leder till många olika insatser och projekt. I löftet skriver vi att kommunen årligen ska göra insatser, så laddning i hamnar kanske är åtgärden första året (att installera en laddpunkt 2024), och att ni sedan går vidare och gör ytterligare åtgärder, insatser eller projekt kommande år. Det måste inte vara projekt, bara det är relevanta insatser tillsammans med näringslivet.

Följdfråga: Okej, men ni tänker att de ska innefatta konkreta åtgärder ändå? Eller även samverkan och infoutbyte okej?

Svar: Vi hoppas såklart det ska vara konkreta åtgärder, som ger faktisk klimatnytta. Men om ni inte åstadkommer det varje år utan arbetar med samverkan och info-utbyte så skulle jag säga att ni klarar löftet med det. Vi har inte formulerat det så skarpt eftersom det är ett nytt löfte. Med det sagt så sikta gärna lite högre ändå, om inte annat så att det sker minst en konkret utsläppsminskning under treårsperioden som kan lyftas som gott exempel.

Fråga: En del av uppföljnings-definitionerna stämmer inte med hur själva löftena är utformade. Till exempel samarbete med näringslivet (löfte 5) så ska kommunen driva gemensamma projekt, men uppföljningen att det ska finnas formaliserade samverkansformer. Det råder förvirring kring hur man svarar på frågan.

Svar: Vi får titta på de konkreta exempel där det inte upplevs stämma mellan hur löftet och kriterierna är formulerade. I praktiken blir det svårt att ändra kriterierna i den första uppföljningen, men rena felaktigheter (om de finns) kan justeras i följande uppföljningar. I just detta fall kan exempelvis P-alternativet som lyder ”Dialog med näringslivet finns men former för samverkan saknas” kompletteras med ”Dialog med näringslivet finns men former för samverkan saknas *eller inga projekt drivs ännu tillsammans*”.

Klimatlöfte 6.

Fråga: Vad för typ av projekt avses i detta löfte?

Svar: Det kan var olika typer av projekt. Det kan handla om lantbrukets roll i kommunernas energiplaneringsarbete, eller det kommunala arbetet med klimatstrategi eller liknande. Flera kommuner arbetar även med livsmedelsstrategier med koppling till klimatfrågan så det kan vara olika styrdokument och strategiska utvecklingsfrågor beroende på kommunens förutsättningar.

Andra exempel:

- Biokol (kommunen kanske har något avfall som kan användas för biokolproduktion och sprida på åkermark?)
- Delägda Solceller/solcellsparker på lantbrukets ekonomifastigheter eller på marginalmarker?
- Södertälje kommun har en odlingsstrategi som innefattar landsbygd och stadsodling: <https://www.sodertalje.se/bo-och-bygga/tomt-och-mark/odling/odlingsstrategi/>
- Näringslivsträffar generellt, tex. kopplat till el- och vattenanvändning.
- Cirkulära flöden i kommunen (tex. matavfall)
- Naturvårdsplaner /Biologisk mångfald
- Ökat samarbete mellan lantbrukare (?) få avsättning för tex gödsel, vall ... (bioraff?)

Fråga: Vad innebär övrigt näringsliv i detta sammanhang? Blir summan av gröna näringar och övrigt näringsliv helt enkelt hela näringslivet? Ska hela näringslivet samlas två gånger per år? Är det hela näringslivet som ska samverka i ett konkret projekt?

Svar: Inriktningen är att kommunen bjuder in även övrigt näringsliv men det behöver inte vara alla delar av hela näringslivet på en gång. Det kan vara olika teman och tänkta projekt att man då riktar inbjudan till olika delar av näringslivet men att det gröna näringarna ska vara med. Huvudsyftet är att kommunen, gröna näringar och någon part från övrigt näringsliv samverkar i ett projekt. Förhoppningen är att löftet ska hjälpa kommunen att börja inkludera lantbruket mer i kommunaktiviteter. Det kan vara så enkelt som att tydligare adressera även lantbruket vid

näringslivsträffar om tex. energieffektivisering. Men kan gärna handla om mer avancerade symbioser för kommuner som är redo för det.

Fråga: Hur stort behöver ett projekt vara för att räknas?

Svar: Klimat 2030 har inte satt upp någon gräns för hur små eller stora projekten kan vara.

Klimatlöfte 7

Fråga: I bakgrunden så handlar ju löftet om energi och utsläpp av växthusgaser. Det lyfts några frågor här om kommunen ska titta på klimatanpassning också. Hur har diskussionerna gått kring klimatanpassning när ni tog fram de här löftet. Fanns det några tankar från VGR/Länsstyrelsen att det även skulle inkludera klimatanpassning för företag och har ni pratat om det?

Svar: Det korta svaret är att vi inte tänkt oss åtgärder för klimatanpassning i detta eller andra klimatlöften. Däremot är ju alltid synergieffekter bra, till exempel om miljötillsynen minskar utsläpp av växthusgaser och/eller energiförbrukningen och samtidigt inkluderar klimatanpassning. Exempelvis kan man tänka sig tillsyn av verksamheter inom vattenskyddsområde där skarpare krav på hantering av olja för t.ex. uppvärmning kan ställas, vilket kan bli ett incitament till andra uppvärmningsformer som inte har så stora risker för vattnet.

Fråga: Jag undrar hur man ska se på bedömningen om G avser minst två satsningar senast 2026. Kan man ha börjat spåna på idéer under 2024 men inte utfört någon och ändå sätta G? Vad krävs under 2024 för G,H,P respektive E? I beskrivning av G, vad avser "perioden"?

Svar: Ni kan inte svara G för 2024 om ni inte redan uppnått det som står i beskrivning för G (dvs genomfört minst två satsningar). Om ni börjat spåna på idéer men inte genomfört något ännu så blir det ett P. Med perioden menas tiden för Klimatlöftena, alltså 2024–2026.

Klimatlöfte 9

Fråga: Räknas det om vi ställer klimatkrav i samverkan med andra kommuner, tex i ramavtal.

Svar: Ja

Fråga: Någon kommun uppger G och andra H fast vi jobbar på liknande sätt i alla våra kommuner. Vad anser ni innebär att "insatser för att minska klimatpåverkan har införts"? Är det kompetensinsatser eller är det att man har börjat ställa krav i upphandlingar?

Svar: För att sätta G ska krav ha börjat ställas vid upphandling.

Klimatlöfte 12

Fråga: Att säga att vi "säkrar" att planering och byggande bidrar till ett transporteffektivt samhälle kanske är att gå för långt. Det vi snarare kan göra är att skapa förutsättningar och möjligheter för ett mer transporteffektivt samhälle.

Svar: Vi tycker det är en välavvägd formulering. Observera att planeringen och byggandet ska bidra till ett transporteffektivt samhälle och inte bära hela ansvaret. Men riktningen behöver bli tydligare. Som exempel går det inte att planera och bygga ett externt köpcenter med mycket parkering och sedan skriva om kollektivtrafiken behöver utvecklas till området för att resandet ska transporteffektivt, för det kommer inte att ske utan mycket starka styrmedel.

Fråga: Att säga att "alla" program- och detaljplaner ska bidra till andelen hållbara resor i kommunen ökar mätt som andel gång, cykel och kollektivtrafik av totalt utförda resor kan också gå för långt. Detta innebär sannolikt att tillskapandet av nya villaområden går emot detta löfte. Antar också att man menar program enligt 5 kap. 10 § PBL och inte andra program.

Svar: Ja, bra förtydligande. Det gäller program enligt 5 kap. 10 § PBL. När det gäller alla program och planer så kan man ju tänka sig att några undantag kan tänkas för mindre planer som inte har någon större betydelse i när det gäller helheten. Säg att 95 procent av planerade/byggda BTA går åt rätt håll så kan det nog vara ok. Om nya villaområden går emot beror på hur läget är i kommunen. Finns det idag mycket villaområden och ni bygger nya villoråden i "bättre" lägen är ju det positivt.

Fråga: Även att säga att detta ska göras genom att "beräkna klimatpåverkan och jämföra alternativ" kan vara svårt eftersom vi i så fall bör veta hur vi ska göra detta. Vad behöver vi göra i översiktsplanen? Vad behöver vi göra i detaljplaner? Vilka verktyg behöver vi och när kan vi ha dessa på plats? Det kan också tolkas som att jämförelsen ska styra vilka områden som bör byggas ut, men det kommer alltid att vara mycket mer än utsläpp som avgör vad som är lämplig utveckling. Och beräkning av detaljplaners klimatpåverkan har vi redan tittat på och avfärdat då det kräver en stor insats som inte ger den nytta vi vill ha, samt att det överlappar det som redan görs i klimatdeklarationerna. Och att beräkna en översiktsplans klimatpåverkan kan vara väldigt omfattande.

Svar: I ÖP behöver inga beräkningar göras. Där räcker det med mål och tydliga strategier för markanvändningen med hänsyn till t ex närhet och tillgänglighet till service och samhällsfunktioner samt kapacitetsstark och frekvent kollektivtrafik. I detaljplanerna kan ni om ni önskar göra beräkningar med det så kallade hållbarhetsverktyget som vi kommer tillhandahålla från processledningen. Klimat 2030 (IVL) kommer att ordna webinarium om detta. Är nyfiken på hur klimatdeklarationerna ser ut för detaljplanerna. Kanske är det en tillräcklig granskning?

Fråga: Är det program enligt 5 kap. 10 § PBL som åsyftas med program? Eller är det fler program som ska inkluderas?

Svar: Ja, det är program enligt 5 kap 10 § PBL som du skriver. Alltså ska vara kopplat till planprocessen inga andra program för tex näringslivsutveckling eller dylikt.

Fråga: Att beräkna en översiktsplans klimatpåverkan kan vara väldigt omfattande. Vilken ambitionsnivå bör en kommun lägga sig på?

Svar: På en lagom nivå. På ÖP-nivå behövs inte beräkningar göras utan det räcker att ni motiverar hur förslagen markanvändning ökar det hållbara resandet och det finns mål angivna. Tex genom närhet, typ av bostäder, tillgänglighet till service, parkeringstillgänglighet som påverkar bilinnehav mm.

Klimatlöfte 13

Fråga: Vi har ett arbete där vi tillgängliggör gator, men har inte aktivt tagit bort bilarna från dem eller bilkörandet. T.ex. tillade vi en gång- och cykelväg till en tidigare bilgata, och i och med det avsmalnade gaturummet sänktes även hastighetsgränsen. Hur räknar vi här?

Svar: I uppföljningen borde ni i kommunen kunna rapportera P som genomförandegrad på det löftet, eftersom ni lagt till en cykel- och gångbana i ett gaturum som bidrog till att hastigheten sänktes.

Klimatlöfte 14

Fråga: Vår kommun gör redan det mesta av exemplen i löftesbeskrivningen, kan vi tillgodoräkna oss det vi redan gör? Eller behöver det vara nya saker?

Svar: Merparten av löftena innebär en aktiv handling varje år för att öka takten i klimatarbetet. Har ni redan gjort mycket är det bara bra och ska inte hindra er från att teckna klimatlöftet. Se det som en möjlighet att hålla frågan levande och lägg er på den ambitionsnivå som politiken accepterar. Under fokusområde Hållbara transporter finns ett förslag till tjänsteutlåtande där fler åtgärder omnämns.

- Utvärdering av projekt med flexibla/sänkta p-tal
- Övergång till tillståndsparkering i egna beståndet
- Progressiv parkeringstaxa för viss platser, dvs timkostnader för ex timme 1-2 är billigare jämfört med 3-6 osv
- Koppling laddplan med parkeringspolicy och hållbart resande
- Översyn och stärkning av cykelparkering (plats, kapacitet och kvalitet)

Klimatlöfte 16

Fråga: Vår kommun har frågor om säkerhet och beredskap, att vissa vill att vi ska ha några bilar som går på andra bränslen än el för att säkra upp i fall vi inte kan ladda. Vet du hur andra kommuner resonerat i denna fråga? Eftersom det står att man i undantagsfall kan välja andra bilar antar jag att man kan säga att man uppfyllt löftet även om man har tex några hybridbilar i beredskapssyfte?

Svar: Ja, precis så är det tänkt. Att ha någon eller några beredskapsbilar tycker jag är ett typiskt relevant undantagsfall. Ett annat undantagsfall kan vara någon bil där det inte finns något miljöfordon att välja på pga specialfordon och väldigt liten marknad/efterfrågan.

Fråga: Hur var det med laddhybrider? De kan inte tillgodoräknas för att uppfylla löftet väl? Det är bara rena elbilar (och bio- och vätgas) som gäller?

Svar: Syftet är att det i första hand ska vara fullelektriska bilar (enligt upphandlingsmyndighetens spetskrav), men om ni med några laddhybrider vet att den årliga körsträckan till största delen sker på el (kanske uppåt 90 %) kan också en laddhybrid vara ett bra val då behovet av stora batterier för elbilar minskar samtidigt som ni får miljönyttan. Kan vara en parallell till gasbilar som ju ska gå på gas till största delen men också kan köras på bensin. Alltså inget förbud mot laddhybrider om användningen blir elektrisk, men ni ska inte fråga efter laddhybrider bra för att det är billigare eller för att det kan kännas lite knöligt med laddning.

Fråga: Är de kommunala bolagen inkluderade i detta klimatlöfte?

Svar: Ja, även bolagen inkluderas.

Klimatlöfte 17

Fråga: Vi har en fråga kring vilka krav vi kan och bör ställa på upphandlade transporter för att vi ska följa de mål och riktlinjer som finns inom Klimat2030. Till exempel vid upphandling av skolskjuts. I klimatlöfte 17 om upphandling för transporter av nya avtal står det att miljö- och klimatkrav ska ställas för transportdelen i nya avtal men inget om vilka krav det ska vara. I faktabladet om biodrivmedel på Klimat2030:s hemsida står det vidare att flytande biodrivmedel som till exempel HVO100 ska betraktas som komplement till eldrift, biogas och smarta transportupplägg. Vad innebär det för våra transportupphandlingar? Ska el och gas prioriteras framför exempelvis HVO100?

Svar: Ja, det stämmer. Om det finns möjlighet för utförare/entreprenörer som ni upphandlar att erbjuda el och eller biogas (vätgas är ännu inget alternativ) är det de upplägg som ska efterfrågas och upphandlas. HVO100 bör vara en näst bästlösning när inte marknaden kan tillhandahålla något annat alternativ. Det betyder också att ni bör kunna acceptera en möjlig merkostnad för transportupplägg som är el- eller biogasdrivna.

Fråga: Någon kommun svarar i uppföljningen att de göra många upphandlingar via Adda och att de har hårda hållbarhetskrav. Räknas avrop på Adda-avtal in i detta klimatlöfte eller är det bara de upphandlingar som kommunerna gör själva som ska räknas?

Svar: Man får se på vilket avtal det är och vilka krav som ställs. I vissa fall finns inget ramavtal hos Adda som passar in på klimatlöfte 17, men det kan finnas avtal för personbilar och där behövs kompletterande krav för att uppfylla klimatlöften. Tex genom att använda upphandlingsmyndighetens spetskrav. Det går också fint att höra av sig till samordnarna.

Klimatlöfte 18

Fråga: Jag önskar att vi kan reda ut vad ett förnybart drivmedel innebär rent konkret och att vi kan se om t.ex en redskapsbärare kan drivas av det. Bara en tanke som kommer upp, för jag är ganska säker på om vi ska köpa en maskin så kommer den drivas av Diesel, men kunna tankas med HVO och då är frågan om det är tillräckligt?

Svar: Biodrivmedel är ok övergångslösning för tex arbetsmaskiner, fordon och redskapsbärare till dess att elektrifieringen slagit igenom. Klimatprestandan på HVO är bra, men användningen idag bygger till stor del på att importerad råvara. Se framtaget stödmaterial (april 2023) för mer info. Alla maskiner är inte godkända att drivas med HVO, men en hel del är. Det börjar också finnas elektriska maskiner att efterfråga. Bra att göra en liten marknadskoll innan ni ställer krav beroende på vilken typ av maskiner det är och att anpassa kraven.

Fyrbodals kommunalförbund har gjort ett arbete om fossilfria arbetsmaskiner, de ligger i Sharepoint-mappen och kan översändas på förfrågan (maria.elehn@innovatum.se)

Följdfråga: Om kommunen köper in fossilfria arbetsmaskiner och redskap med möjlighet att tanka/ladda förnybart men att det i praktiken fortsätter att köra på diesel i vissa fall. Hur ser ni på det? Uppfyller vi klimatlöftet då?

Svar: För att uppfylla klimatlöftet behöver fordon också drivas med förnybara drivmedel. Annars blir det ingen climateffekt. En viktig del i upphandlandet är därför att i upphandlingen göra klart vad som händer om man inte följer kraven och vara tydlig med vite. Sedan behöver kraven också följas upp med exempelvis stickprovskontroller.

Fråga: Vad menas med arbetsmaskin? Jag tolkar det som saker vi använder som inte är ett fordon. Alltså att tex sopbilar inte räknas in, är det korrekt? Utan typ trimmer, gräsklippare osv?

Svar: Arbetsmaskiner är enligt EU:s definition mobila maskiner som inte är avsedda för transporter på väg och som omfattas av avgaskrav. Definitionen omfattar både maskiner som används yrkesmässigt och maskiner som används för privat bruk/inom hushållssektorn.

Transportstyrelsen i Sverige å sin sida definieras arbetsmaskiner enligt: ”Med arbetsmaskin avses traktorer, motorredskap, terrängmotorfordon, spårfordon, industriella maskiner och andra anordningar som är konstruerade för att kunna röra sig eller flyttas på marken och som är försedda med el- eller förbränningsmotor.” Det betyder att arbetsmaskiner inte finns registrerade som fordon i vägtrafikregistret.

Fler exempel på arbetsmaskiner är grävmaskiner, hjullastare, pålmaskiner och som du skriver gräsklippare och andra handhållna maskiner. En sopbil är däremot inte en arbetsmaskin.

Klimatlöfte 19

Fråga: I mindre kommuner upplevs det inte relevant att vara med varje år då det inte sker stora förändringar, kan vi ändå anta klimatlöftet?

Svar: Ja, det går att anta löftet men i uppföljningen ett av åren kommer kommunen få redovisa ”ej genomfört”. Anta gärna löftet även om ni vet att ni inte kommer genomföra det varje år.

Klimatlöfte 20

Fråga: Vad gäller skattetekniskt kring årskort för kollektivtrafiken med löneavdrag.? Finns det någon kommun som har erbjudit detta? Hur funkar det?

Svar: Kungälv kommun är ett exempel (2018). Upplägget var att den anställde betalade hela kostnaden för årskortet det var alltså inte subventionerat, men uppdelat per månad som ett nettolöneavdrag. Tanken med detta är att det ska underlätta för de anställda att slippa en stor engångskostnad för årskortet. Västtrafik har mer info:

<https://www.vasttrafik.se/foretag/arbetspendling/>

Skatteverket har info om förmån när det handlar om kollektivtrafikkort för tjänsten som även får användas privat. [Årskort och periodkort | Skatteverket](#)

Klimatlöfte 25

Fråga: Menar ni att vi ska ha ett system under alla år, eller att det ska etableras under perioden?

Svar: Att det etableras under perioden.

Klimatlöfte 26

Fråga: Vad är ”fastighetsnära”?

Svar: Vad som är ”fastighetsnära insamling” är något som kommunen utifrån sina egna förutsättningar och möjligheter behöver definiera. Det kan vara insamling vid fastighetsgränsen eller vid överenskommen eller anvisad plats inom rimligt avstånd från fastigheten (def. enligt Göteborgsregionens avfallsplan). Idag finns många exempel på där insamling sker på befintliga återvinningscentraler eller kretsloppsparkar. Ett mer fastighetsnära alternativ skulle kunna vara att inrätta en mobil ÅVC, likt de exempel som finns kring insamling av farligt avfall. Det skulle även kunna vara insamling i kommunala bostadshus (exempelvis ett rum i källaren där boende kan lämna och hämta fungerande produkter).

Fråga: Enligt vår avfallsenhet ska fastighetsnära juridiskt sett vara i fastighetsgräns eller mycket nära en fastighet. Men om man tittar på uppföljande enligt GHPE för löftet så finns det inget där som anger fastighetsnära. Vår kommun har insamling för återanvändning (och insamling för reparation med återanvändning) på ordinarie ÅVC. Så system för insamling och återanvändning finns, men på vår ÅVC inte i närhet av varje fastighet. Så frågan är om vi ska fylla i G eller E?

Svar: Det går att svara G ni har beskrivit att ni har insamling på er ÅVC. I beskrivningen av löftet nämns det som ett exempel på genomfört.

Klimatlöfte 28

Fråga: Några kommuner använder inte Totalmetodikerna från BeLok eller liknande men gör energieffektiviseringar som fönsterbyte, byte till LED, ventilationsförbättringar mm. Är detta ett P eller kan det bara vara P om man just använder sig av Totalmetodikerna el dylikt?

Svar: Det står i texten att ”Totalmetodikerna från BeLok eller motsvarande” ska användas. Om kommunerna har en ambitionsnivå som motsvarar dessa metoder så uppfyller det löftet, men så klart svårt att bedöma i enskilda fall. För energieffektiviseringen är det viktigt att bedöma åtgärder som paket så att mer lönsamma täcker upp för mindre lönsamma åtgärder. Och därigenom kan en större effektivisering motiveras (ekonomiskt) och energianvändningen kan minskas mer.

Klimatlöfte 29

Fråga: Vissa kommuner har en uttalad träbyggnadsambition men det byggs väldigt lite i de här kommunerna. Under 2024 har det inte byggts någonting nytt alls men OM det skulle ha byggts något så skulle man ha prövat trä som byggnadsmaterial. Vad ska man uppge för gradering då tycker ni?

Svar: Här skulle vi säga att det är ett ”P”. Då finns ju både ambition och styrdokument på plats – och så får man väl ”hoppas” att det byggs ngt innan 31 dec 2026 så att det kan bli ett ”G”. För träbyggandet kan man också kolla på detaljplaner - har det kommit några nya DP så ska **majoriteten** tillåta våningshöjder som funkisar för trästommar. Och byggprojekten kan vara påbyggnader eller tillbyggnader. Det behöver inte vara totala nyproduktionsprojekt.

2. Kommunernas klimatlöften 2021

1. Vi använder en klimatstyrande resepolicy

Det innebär att kommunen har en resepolicy som följs upp årligen. Klimatstyrande innebär att policyn ska styra mot resfria möten, minimera flygresandet, innefatta miljö- och klimatkrav på fordon, reglera egen bil i tjänsten och erbjuda alternativ som cykel och bilpool. Ett plus är om den även uppmuntrar till hållbart resande till och från arbetet.

Fråga: Min fråga är om en resepolicy måste uppfylla alla dessa ovannämnda kriterier för att kunna bedömas vara klimatstyrande? I vissa resepolitics regleras t ex inte egen bil i tjänsten.

Svar: Ja. Däremot har kommunen frihet att utforma detaljerna i hur de olika kriterierna regleras.

Fråga: Du skrev i förra mejlet att vi på kommunerna har friheten att reglera HUR privata fordon nyttjas. Skulle man kunna reglera detta genom att skriva att inga privata fordon får nyttjas under tjänsteresor?

Svar: Ja absolut.

Fråga: Gäller miljö och klimat-krav tex hyrbilar?

Svar: Ja, och kommunens egna bilar. Miljö- och klimatkraven för de egna bilarna kan stå i en fordonspolicy som resepolicyen hänvisar till.

Fråga: Den andra frågan du hade fått in handlade om miljö-och klimatkrav. Räcker det att skriva att man ska köra eller hyra miljöbil eller att vi i så lång utsträckning som möjligt ska köra på el eller det mer klimatsmarta bränslealternativet? Anledningen till frågan är för att miljö- och klimatkrav på bilar ställs i upphandlingar, och vissa inom kommunorganisationen tycker att denna typ av kravställande snarare hör hemma i en fordonspolicy än en resepolicy.

Svar: Du har helt rätt att miljö- och klimatkrav på bilar ofta regleras i fordonspolicy och det är helt ok. Då kan man i resepolicyen hänvisa till en fordonspolicy förutsatt att det står där.

Fråga: Klimatlöfte nummer 1 handlar om att man ska ta fram en klimatstyrande resepolicy. Måste det vara ett policydokument eller kan det också vara ett dokument med riktlinjer? Policydokument beslutas ofta i KF medan riktlinjer ofta beslutas i KS. Bara dokumentet styr resandet för våra anställda och förtroendevalda ska det väl vara okej?

Svar: Ja, det är okej.

Fråga: Behöver resepolicyen följas upp?

Svar: Ja, årligen som det står i formuleringen. Kommunen avgör hur, det kan tex vara genom att fråga chefer hur den används på respektive enhet/avdelning, årlig statistik över tjänsteresor (tex mil i egen bil, antal flygresor, bilpoolsanvändning etc) eller andra sätt.

2. Vi klimatväxlar tjänsteresor

Det innebär ett klimatväxlingssystem där klimatbelastningen från kommunanställdas flyg- och bilresor i tjänsten beräknas minst årligen och åsätts ett monetärt värde som speglar exempelvis samhällsekonomisk värdering. Klimatväxling används för att kunna stimulera önskvärda klimatinvesteringar och/eller driftsåtgärder.

Inga frågor hittills.

3. Våra nya personbilar är miljöbilar

Det innebär att alla nya avtal vid köp och hyra av personbilar till kommunal verksamhet ska vara "spjutspetsnivå" eller "avancerad nivå" i Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier för personbilar. Endast undantagsvis väljs basnivå, för undantagen krävs ansökan om dispens internt.

Fråga: Motsvarar den nya miljöbilsdefinitionen kravet i klimatlöfte 3 och är definitionen beslutat av regeringen?

Svar: Ja och började gälla 1 juli 2020. Men även att välja "basnivån" i Upphandlingsmyndighetens hållbarhetskriterier innebär att ställa vissa krav. Läs mer: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/aktuellt/den-nya-miljobilsdefinitionen/>

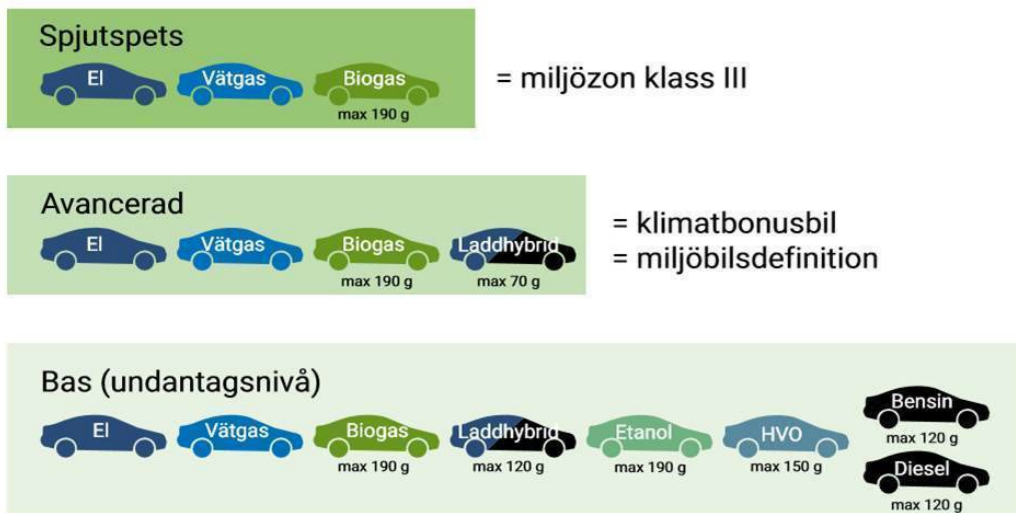
Fråga: Vad är det för bilar på spjutspets, avancerad och bas?

Svar:

Personbilar

Omfattning

Med personbilar avses i det här sammanhanget fordon registrerade som personbilar med maximalt fyra sittplatser utöver förarplatsen.

Figur 7. Översiktlig illustration över Upphandlingsmyndighetens nya hållbarhetskriterier för personbilar. Samtliga utsläppskrav är uttryckta i WLTP vilket är det skattegrundande utsläppsvärdet för nya bilar fr.o.m. 2020. Om upphandling sker enligt spjutspets- och avancerad nivå bidrar det även till att målen i EU:s Clean Vehicles Directive kan uppnås.

Länk till UHM: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/hallbarhet/stall-hallbarhetskrav/fordon-och-transport/fordon/personbilar/energikoldioxidkrav-for-fordon-med-maximalt-fyra-sittplatser-utover-forarplatsen/>

Fråga: Inför 2022 är texten om spjutspetsnivå och avancerad nivå helt borttagen och ersatt med bonus i fordonsskatt. Hur kommer det sig att spjutspetsnivå och avancerad nivå inte alls nämns längre?

Svar: Om era riktlinjer säger att ni ska välja avancerad nivå eller spjutspetsnivå, så innebär ju det att ni väljer klimatbonusbilar. Alltså uppfyller ni kraven som ställs i klimatlöftet.

Avancerad = klimatbonusbil

Spjutspets = klimatbonusbil, dock ej laddhybrid

Alltså, spjutspetsnivå är ännu tuffare miljökrav. Om ni lyfter fram dem som ett önskvärt val där det är möjligt att välja sådana bilar, så går ni längre än klimatlöftet.

Fråga: Varför har ni ersatt "miljöbil" med "klimatbonusbil" inför 2022?

Svar: Miljöbilsdefinitionen är omdiskuterad igen, denna gång i samband med implementeringen av EU-direktivet "Ren lätt bil". Gasbilarna riskerar att inte få kallas miljöbil enligt regeringens remissförslag. Därför ville vi inte ha "miljöbilar" i rubriken på klimatlöfte 3. Vi valde då ett begrepp som kommunerna känner till och som vi utgår från inte ändras inom några år (även om utsläppsgränserna för att få bonus ändras).

Läs mer: <https://www.ivl.se/toppmeny/press/pressmeddelanden-och-nyheter/nyheter/2021-05-31-remissvar-med-en-enkel-justering-kan-biogasbilar-fortsatta-raknas-som-miljobilar.html>

Eller: <http://www.gronabilister.se/ny-miljobilsdefinition-igen>

Upphandlingsmyndigheten kunde under våren inte svara på om deras olika kravnivåer skulle uppdateras om miljöbilsdefinitionen ändrades. Och eftersom vi inte visste vad de skulle innebära för tex gasbilarna så valde vi en formulering som bara refererar till UHM:s basnivå och sedan klimatbonusbil där gasbilarna ingår.

4. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal

Det innebär att vi ställer miljö- och klimatkrav i alla avtal där transporter upphandlas, exempelvis postleveranser och avfallstransporter. Vi ställer också miljökrav i mer än 50 procent av upphandlingar av varor och tjänster som kräver omfattande transportarbete, exempelvis matleveranser, städ- och kontorsmaterial och parkeringsövervakning.

Fråga: Vad menar ni med miljö- och klimatkrav? Finns det någon definition?

Svar: Med miljökrav menas t.ex. krav på utsläpp av miljö- och hälsofarliga ämnen eller bullerstörningar från fordon. Med klimatkrav menas t.ex. krav på minskad klimatpåverkan från bränslen, drift med el, sparsamt körsätt och liknande som har koppling till klimat.

Fråga: Är det upphandlingar gjorda just detta året som endast gills eller går det att räkna in de som redan löper på avtal med rätt krav för att komma upp i antalet?

Svar: I klimatlöfte 4 ska kommunen ställa krav i 50 % av upphandlingarna som kräver omfattande transportarbete, alltså i 1 av 2 upphandlingar av den typen som görs under året. Om kommunen inte gör någon sådan upphandling under året så räcker det med att det finns ett beslut om att kommunen ska ställa krav i hälften av den typen av upphandlingar.

Fråga: Vi ställer redan miljökrav, räcker det?

Svar: Det är bra att det ställs krav, det är viktigt att ställda krav följs upp. Vår förhoppning med klimatlöftena och stöttningen är att kommunerna kan skärpa kraven och även ha klimatkrav med i upphandlingar där det är lämpligt. Klimat 2030 kontrollerar inte hur kommunerna formulerar sina krav men samordnarna kan vara en hjälp i detta arbete.

5. Vi deltar i Cykelfrämjandets Kommunvelometer.

Det innebär att insatser för cykling under föregående år mäts och redovisas. Undersökningen bygger på självrapportering av kontrollerbara uppgifter och syftet är bland annat att identifiera förbättringsområden. Deltagande i Kommunvelometern bör ske under flera år för att kunna se förändringar över tid.

Fråga: Var hittar jag mer information om Kommunvelometern?

Svar: <https://cykelframjandet.se/kommunvelometern/> Anmälan öppnar i oktober.

Fråga: Vi har deltagit 2021 men ser att det inte finns någon nytta att göra en undersökning till 2022. Däremot har vi ju för avsikt att arbeta i enlighet med den undersökning som gjordes 2021 och förbättra under 2022. I en liten kommun så sker det inte så stora infrastrukturensatsningar varje år att det anses relevant att vara med varje år!

Svar: Vi har förståelse för om det inte känns relevant för mindre kommuner att vara med varje år, även om det är viktigt med uppföljning över tid. Det var toppen att ni genomförde det löftet 2021. Här får ni svara C om ni inte är med 2022. I Kommunernas klimatlöften fokuserar vi på A-alternativen. Vi fick önskemål från kommunerna att de ville ha möjlighet att redovisa B, men satsningen vill stötta de kommuner som gör aktiva satsningar under året.

6. Vi använder en klimatstyrande parkeringsplan/policy.

Det innebär att möjliggöra samnyttjande av parkeringsanläggningar, att prioritera besöks- och handelsparkering i centrala områden framför annan parkering, att se till att gatuparkering inte är subventionerad jämfört med parkeringshus, att möjliggöra flexibla parkeringstal med stimulans av bilpooler samt att frikoppla parkeringskostnaden från hyran av lägenheter.

Fråga: Vad menas med samnyttjande?

Svar: Med samnyttjande menas att man samlokaliserar parkeringar för olika ändamål. Tex ett p-hus för både arbetsplats-, boende- och ärendeparkering. Nästa steg är att inte att inte ha egna platser utan så kallade tillståndsplatser. Dvs att man har tillgång till ett parkeringshus eller dylikt, men inte till en specifik plats. På så sätt kan en plats användas av flera personer och kategorier under olika delar av dygnet och året. Beräkningar som vi gjort för tex Nödinge visar att detta nästan kan halvera behovet av parkeringsplatser

Fråga: Måste parkeringsplanen/policyn uppfylla alla kriterier i löftet? Jag har ex. internt fått svaret att vi inte kan styra över att frikoppla parkeringskostnaden från hyran i lägenheterna utan att det är upp till fastighetsägaren att besluta. Är beskrivningen för löfte 6 en lista på kriterier eller förslag på vad en policy kan innehålla?

Svar: Vi har ju satt upp kriterier/innehåll för alla klimatlöftena som vi anser är viktiga att ha med. Om man skulle ha svårt att inledningsvis uppfylla alla kriterier i ett löfte så går det ju att jobba lite mer långsiktigt med frågan och under tiden jobba hårdare med andra

delarna. Angående frågan att frikoppla parkeringskostnaden så gäller ju den bara för de kommunal bestånden där man har rådighet och inte för privata fastighetsägare.

7. Vi erbjuder laddtjänster vid parkeringsytor för boende i kommunala bostadsbolag. Det innebär att boende i kommunala flerbostadshus ska kunna få möjlighet att ladda sin el- eller laddhybridbil i anslutning till sin bostad, vid minst fem geografiska platser. Kommunen kan teckna avtal med en tjänsteleverantör som tillhandhåller en laddtjänst. Kostnaden för laddtjänster bör så långt möjligt tas ut kommersiellt och bäras av dem som utnyttjar tjänsten.

Inga frågor hittills.

8. Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter. Det innebär att kommunen ska ha bytt ut minst tre engångsprodukter till flergångsartiklar eller bytt ut engångsprodukter av fossilbaserat material till produkter av biobaserat, förnybart eller återvunnet material.

Fråga: Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter; så står det i beskrivningen att kommunen ska *ha bytt ut ...* men jag undrar om det också gäller när vi har tagit bort vissa engångsartiklar som tex plastpåsar och plasttossor, där det inte behövs?

Svar: Toppen att ni redan tagit bort plastprodukter där det inte behövs. Men vi vill att ni ska ta nästa steg, så det handlar om att byta till flergångsartiklar eller bytt bort fossilbaserat material, alltså upphandlat något annat. Om ni tagit bort alla plastpåsar eller plasttossor och inte köper inte det längre så räknas det givetvis!

Fråga: Hur långt tillbaka kan man tillgodoräkna sig en åtgärd som man gjort? År 2019 genomförde vi en upphandling av ett flertal biobaserade produkter (bestick, tallrikar, muggar etc) som ett alternativ till de fossilbaserade engångsprodukterna (plastbestick, plasttallrikar etc). Kan vi tillgodoräkna oss detta som något vi genomfört och därmed anta klimatlöfte 8?

Svar: Ja, ni kan svara genomfört om ni redan bytt ut produkter. I beskrivningen står: ”Det innebär att kommunen ska ha bytt ut minst tre engångsprodukter till flergångsartiklar eller bytt ut engångsprodukter av fossilbaserat material till produkter av biobaserat, förnybart eller återvunnet material.” Alltså ska minst tre produkter helt ha utgått, de biobaserade alternativen ska inte bara vara en valbar produkt vid sidan av andra vid inköp.

Fråga: Vad innebär det att ”byta ut” en produkt, och måste man byta ut produkten i hela kommunen för att det ska räknas?

Svar: När det kommer till att byta ut så beror det på respektive kommuns förutsättningar och det finns därför viss frihet i tolkningen. Bytet kan göras antingen för kommunen som helhet eller för vissa typer av verksamheter (ex. alla kommunens förskolor), men så klart får det större effekter om fler verksamheter genomför bytet. Det är okej att tillgodoräkna både om man tar steget hela vägen och helt fasar ut/ersätter en produkt (slutar använda det fossilbaserade engångsalternativet) och om resan påbörjas genom att flergångs-/biobaserade/återvunna alternativ lagts till i upphandlat sortiment och att det börjat användas i verksamheterna. Vi har med den ”mjukare” tolkningen då det i vissa verksamheter finns starka skäl till att den tidigare använda produkten finns kvar ytterligare ett tag.

Fråga: Får vi räkna med produkter som förbjuds från den 1/7 2021 enligt EU:s engångsplastdirektiv?

Svar: Nej ni kan inte räkna med produkter som förbjuds enligt EU:s engångsplastdirektiv. Det är ju inget den här satsningen bidrar till, klimatlöftet kräver åtgärder utöver lagstiftningskraven. Läs mer här: <https://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Plast/Engangsplast--nya-krav-for-flera-produkter/>

Fråga: Vår kommun nyttjar ramavtal via Göteborg stad, där finns alternativ. Kan vi inte anta detta löfte då?

Svar: Bra att ramavtal finns på plats men vad köps in? Första delen i löftet innebär att ni ska gå ifrån en produkt helt. Här kanske ni kan hitta en produkt att gå ifrån (oavsett om ni redan gått ifrån en eller fler produkter). Andra delen av löftet, att det finns alternativ att beställa låter som ni redan uppfyller. Så svaret är att ni kan anta löftet och göra det första, även om andra delen är uppfylld. Sedan kanske ni behöver jobba med uppföljning hur avtalen följs och om ni kan göra aktiviteter tex tillsammans med äldreboende för att ytterligare minska engångsartiklar. Alltså ta ett steg 'ner' och undersöka vad som faktiskt köps in.

Fråga: Vad är kravet för att löftet det ska vara uppfyllt?

Svar: Se svaren ovan. Grundkriterierna för att kunna säga att löftet är genomfört är att de har bytt ut fossilbaserade engångsprodukter och att bytet sker/har skett under 2021. När det kommer till att byta ut så beror det på respektive kommuns förutsättningar och det är en friare tolkning där. Om bara någon enstaka avdelning gjort åtgärder så är det långsökt att säga att löftet är uppfyllt. Kan man dock visa på att ett mer systematiskt skifte, exempel att hela enheter eller verksamheter eller liknande bytt eller fått förutsättningarna för att byta (har valbara alternativ) så kan man säga ja. Och exempel på produkter är alltid bra, om inte annat för inspiration till andra.

9. Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar. Det innebär att kommunen bedömer var klimatkrav i upphandlingar gör störst nytta (utöver upphandlingar som tas upp i punkt 4) och ställer krav i minst tre upphandlingar under 2021.

Fråga: Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar; Klimatpåverkan är som regel en del i kravställningen i våra upphandlingar, men vi gör ingen särskild analys eller prioriteringar, så vi funderar lite på vad som krävs i detta löfte, vilken typ av analys/prioritering krävs? Och hur ska det redovisas?

Svar: Jättebra att ni har krav på klimatpåverkan! Hur är det formulerat, är det mer generella krav? Det vi tänker är att kommunen undersöker vilka upphandlingar som är störst (volym eller kostnad) och utifrån det ser vilka som antas ha störst klimatpåverkan. Se över de utvalda upphandlingarna och skruva på kraven för att få faktiska utsläppsminskningar jämfört med tidigare. Vi kommer inte kräva in någon redovisning. Huvudpoängen är att börja diskutera på/med upphandlingsenheten och att höja ribban i några utvalda upphandlingar (men inte dom minsta). Läs gärna mer här: <https://www.upphandlingsmyndigheten.se/verktyg/miljospendanalys/kommunernas-miljopaverkan/>

10. Vi använder cirkulära möbler.

Det innebär att kommunen ska ha inrett minst en arbetsplats, med minst 10 anställda, med mer än 50 procent cirkulära möbler. Alternativt använder minst 20 procent cirkulära möbler i kommunens organisation. Med cirkulära möbler menas att de renoveras, repareras och används på nytt.

Fråga: Kommunen har en intern Ge-och-Ta-tjänst där möbler kan cirkulera. Däremot så har majoriteten av dessa möbler inte varit trasiga och blivit reparerade. Jag antar att möblerna måste ha blivit reparerade och inte bara cirkulera för att definieras som cirkulära möbler?

Svar: Vi vill att kommunen ska ta nästa steg från att ställa in överblivna möbler i ett förråd och ta fram dem om det behövs. Vi vill att det ska finnas ett strukturerat arbetssätt, exempelvis med en webb-sida och resurser avsatta för att ta hand om möbler i detta flöde. Poängen att kommunen ska börja arbeta med cirkulerade produkter istället för att alltid köpa nytt, alltså att de blivit renoverade och/eller lagade. Vi vill inte att de bara ska flytta ett befintligt möblemang till ett nytt ställe för att punkten ska vara uppfylld. Det står i förklaringen att vi menar att de renoveras, repareras och används på nytt. Det går bra om kommunen har avtal med annan part/företag som gör jobbet.

I första meningen med 50% cirkulära möbler tänker vi oss exempelvis krav i en upphandling. I andra alternativet med minst 20% cirkulära möbler tänker vi att Ta-Ge-tjänst eller annat strukturerat arbetssätt kan räknas in.

Fråga: Angående 20% i andra meningen, är det vikten eller antalet möbler? Nya möbler eller hela beståndet?

Svar: Klimatlöftet kan uppnås antingen genom att 20 % av kostnaden för inköp av möbler är cirkulära, eller att 20 % av antalet möbler som man inreder med under året är cirkulära.

Fråga: Vi har i år (2021) lagt in i målstyrningssystemet att minst 20% av kommunens ansvarskoder ska ha beställt cirkulära inventarier från AME. Men för 2022 ska detta räknas i antal eller kostnad, har ni någon tanke eller tips kring hur detta kan göras? Har ni schablonkostnader eller hur skulle en kunna följa upp detta på ett enkelt vis?

Svar: Tyvärr finns det inget riktigt facit på hur man räknar på det och till vilket pris etc.

Har ni statistik ni kan få ut från er återbruksverksamhet idag?

Finns det någon form av webbsida/delningssystem där man kan ta del av produkter och se antal möbler som beställs eller hur funkar det hos er?

Ett tips kan vara att kategorisera in de möbler som cirkulerar i lite större produktgrupper och använda sig av schablonpris. (Vissa udda produkter som cirkulerar kanske man inte skulle köpt nytt om de inte fanns på återbruksajten tex). VGR använde sig av dessa prisschabloner i sitt arbete med att kalkylera cirkulära möbler.

Arbetsstol	5 000 kr
Bord/skrivbord	7 000 kr
Soffor 2-3 sits	23 000 kr
Mötesrumsstol/besöksstol	5 000 kr

11. Vi möjliggör för medborgarna att låna/hyra produkter istället för att köpa.

Det innebär att kommunen kan visa att minst tre olika insatser har gjorts. Det kan ske genom samverkan med näringslivet för att erbjuda fler hållbara tjänster, att

bostadsområden delar på saker, att kommunen erhåller platser att reparera eller liknande.

Inga frågor hittills.

12. Vi mäter matsvinn i offentlig verksamhet och har mål.

Det innebär att kommunen mäter matsvinnet har satt ett mål att minska svinn till max 45 g/portion. I siffran ingår alla tre typer av svinn: kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn.

Fråga: Vår kostchef undrade varför man valt siffran max 45g matsvinn/portion i klimatlöfte 12? Hon undrade detta eftersom om man inte planerar med ett visst överskott så riskerar maten att ta slut. Har man haft detta i åtanke när man satte siffran?

Svar: Siffran 45 gram är föreslagen av de forskare vi arbetar tillsammans med på RISE och de har utgått ifrån Livsmedelsverkets Svinnundersökning som gjordes förra året där ett flertal kommuner redan idag ligger under 45 gram. Göteborgs stad har kommit långt i arbetet med minskat matsvinn och har idag 15-20 gram kökssvinn och serveringssvinn. Tallrikssvinnet har de svårare att mäta på skolorna. Deras mål för allt svinn; kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn är 30 gram.

Fråga: Hur ska man hantera när man nästan uppfyller en åtgärd. Vi arbetar exempelvis med både matsvinn och klimatpåverkan från måltider men har inte de målen som står i åtgärden. Känns ju tråkigt att bara svara "Nej, detta gör vi inte" när vi egentligen har ett fungerande arbete inom området.

Svar: I detta löfte är det just de siffrorna vi angett som vi vill att ni ska uppfylla. Många kommuner arbetar med både matsvinn och klimatpåverkan. Vi vill stötta kommuner att ta nästa steg med lite tuffare siffror. Ni får gärna anta detta löfte om ni har ambition att nå de angivna siffrorna, det innebär inga "sanktioner" om någon kommun inte når hela vägen 2021.

Fråga: Ska äldreomsorgen verkligen vara med i snittet på 45 gram/portion?

Svar: Ja, svinn i äldreomsorgen ingår. 45 gram per portion är ett snitt för lunch/middag och om man antar klimatlöfte 12 om matsvinn så deltar man i de aktiviteter vi genomför under 2021 som ger stöd i det som är svårt. Göteborgsmodellen har arbetat målinriktat med svinn inom äldreomsorgen där man behöver tänka lite annorlunda.

Livsmedelsverkets Svinnundersökning som gjordes förra året visar ett flertal kommuner som redan idag ligger under 45 gram. Göteborgs stad har idag 15-20 gram kökssvinn och serveringssvinn. Tallrikssvinnet säger de är svårare att mäta på skolorna. Deras mål för allt svinn; kökssvinn, serveringssvinn och tallrikssvinn är 30 gram. Vi vill uppmana er att våga ta höjd när ni antar klimatlöften. Ni behöver inte ha svaret redan nu på hur ni ska göra utan detta är en resa som vi ska göra gemensamt under 2021 där vi ger stöd och tittar på goda exempel.

Fråga inför 2022: I kommunlöftena för Klimat 2030, löfte 12, anges ju inget specifikt mållår då målet om maximalt 45 g svinn per portion skall vara uppnått. Eller? Min tolkning är att målet skall vara uppnått år 2030 alternativt i en ospecificerad framtid, kostchefens tolkning var att det skulle vara uppnått under det år vi antar löftet för (alltså 2022). Vilken tolkning är riktig?

Svar: Klimatlöftet om 45 gram matsvinn ska uppnås under året. Så om det antogs för 2021 så ska det vara uppnått innan året är slut för att fylla i att klimatlöftet är genomfört. Om ni

vill sikta på att nå max 45 gram matsvinn under 2022 så svarar ni A. Att ha ett pågående arbete med matsvinn generellt eller anta den delregionala avfallsplanen med mål till 2030 är inte tillräckligt för att svara B. Svartalternativ B skulle vara relevant om ni redan uppnått 45 gram nu. Målet 45 gram för 2021/2022 är satt med kännedom om GRs och snart Sjuhärads avfallsplaner med mål om 35 gram till 2030, det kan ses som ett delmål. Den delregionala avfallsplanen för 2030 tycker vi är bra, men om ni inte siktar på max 45 gram matsvinn under 2022 så svarar ni C.

- 13.** Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål. Det innebär att kommunen beräknar måltidens klimatpåverkan och har satt mål att klimatpåverkan ska vara maximalt 0,9 kg CO₂e/måltid i snitt under minst en månad. För att täcka in alla typer av måltider i verksamheten kan kommunen sätta mål att nyckeltalet för samtliga inköpta livsmedel ska minska till 1,7 kg CO₂e/kg inköpta livsmedel.

Fråga: Ska matens klimatpåverkan räknas från jord till bord?

Svar: Ja

Fråga: Hur ska man hantera när man nästan uppfyller en åtgärd. Vi arbetar exempelvis med både matsvinn och klimatpåverkan från måltider men har inte de målen som står i åtgärden. Känns ju tråkigt att bara svara "Nej, detta gör vi inte" när vi egentligen har ett fungerande arbete inom området.

Svar: I detta löfte är det just de siffrorna vi angett som vi vill att ni ska uppfylla. Många kommuner arbetar med både matsvinn och klimatpåverkan. Vi vill stötta kommuner att ta nästa steg med lite tuffare siffror. Ni får gärna anta detta löfte om ni har ambition att nå de angivna siffrorna, det innebär inga "sanktioner" om någon kommun inte når hela vägen 2021.

Fråga: Ska både 0,9 kg CO₂e/måltid samt 1,7 kg CO₂e/kg inköpta livsmedel vara uppfyllda för detta löfte?

Svar: Kommunen väljer själv, antingen båda eller en av dem.

Fråga: Vad är bakgrunden till val av klimatlöftet inom området klimatsmart och hälsosam mat?

Svar: De regionala klimatmålen inkluderar även ett konsumtionsperspektiv där kommuner som inköpare har en viktig roll för att minska klimatavtrycket.

Fråga: Vilka siffror, perspektiv och avgränsningar ligger bakom klimatlöfte 13?

Svar: Klimatmålet är baserat på statistik som brutits ned. Information om klimatavtryck från svensk konsumtion och matens uppskattade del av detta. För att vi ska klara beslutade klimatmål behöver klimatavtrycket från maten åtminstone halveras. Detta kan delvis ske genom att utsläpp från produktionen och matsvinnet minskar men det krävs framför allt förändrade dieter vilket har bekräftats i vetenskapliga studier.

Fråga: Finns det menyer som klarar klimatlöftet om att måltidens klimatpåverkan ska vara maximalt 0,9 kg CO₂e/måltid i snitt?

Svar: Det är fullt möjligt att uppnå klimatlöfte 13. Klimatlöftet är baserat på ett genomsnittligt klimatavtryck för en meny, det vill säga att varje enskild måltid inte behöver ligga under nivån 0,9 kg CO₂e/måltid. Redan idag finns det kommuner lyckats klara målnivån.

Fråga: Innebär klimatlöfte 13 att kött inte kan serveras?

Svar: Klimatlöfte 13 sätter en gräns för klimatpåverkan från alla livsmedel som köps in. Eftersom kött medför relativt hög klimatpåverkan så innebär det att mängden kött kan behöva begränsas för att klara klimatlöftet, men inte att kött behöver uteslutas. Många kommuner väljer att servera mindre mängder kött, vilket innebär att de kan välja kött med bättre kvalitet trots att det har högre kilopris.

Fråga: Vad innebär det egentligen med mer vegetariskt på tallriken?

Svar: Inom fokusområdet klimatsmart och hälsosam mat ser man en win-win för både klimatet och hälsan genom att fler personer oftare äter en större andel växtbaserat på tallriken, det vill säga en större andel grönsaker, rotfrukter, baljväxter och fiberrika cerealie-produkter. Detta ligger inbyggt i Livsmedelsverkets kostrekommendationer.

Fråga: Varför har animaliska produkter oftast ett större klimatavtryck per kg än vegetabilier?

Svar: Att producera foder till djuren innebär ett ytterligare steg i kedjan jämfört med en direkt humankonsumtion av vegetabiliska produkter. Foderproduktionen, matsmältningen och gödselhanteringen orsakar utsläpp av metan och lustgas som båda har stor potential att påverka klimatet.

Fråga: Skillnad mellan koldioxid, metan och lustgas och var i systemet de härrör från.

Svar: Jordbruket orsakar utsläpp av växthusgaserna koldioxid, lustgas och metan. Koldioxid bildas genom förbränning av fossila bränslen i traktorer, fordon och torkanläggningar, samt vid produktion av mineralgödsel. Koldioxid kan också frisättas från marken, tex om man odlar på mulljord, eller bindas in i marken (så kallad kolinbindning), tex vid flerårig vallodling eller permanenta beten. Lustgas frisätts vid brukning av mark samt vid gödselhantering och mineralgödseltillverkning. Metangas frisätts vid gödselhantering och från idisslarnas matsmältning.

Fråga: Betande djur bidrar till en ökad biologisk mångfald. Varför ska vi då äta mindre av dessa livsmedel?

Svar: Klimat 2030s arbete och aktiviteter är utvalda för att bidra till regionala klimatmål. Klimatpåverkan är endast en miljöeffekt medan det finns många andra effekter inom miljö och hållbarhet att förhålla sig till. När det gäller exempelvis betande djur så vet vi att de har miljömervärden som att bidra positivt till en ökad biologisk mångfald samt att hålla landskapen öppna. Samtidigt vet vi också att idisslande djur i jämförelse med andra livsmedel har ett högre klimatavtryck. Det är en bra strategi att hellre satsa på kvalitet än kvantitet då man väljer nöt- och lammkött, till exempel svenskt naturbeteskött som bidrar till ökad biologisk mångfald.

Fråga: Vegetariska proteiner - är de inte i högre grad importerade än våra animaliska livsmedel?

Svar: Det stämmer att vegetariska proteiner ofta är importerade idag. Det finns en stor produktionspotential i att öka andelen växtbaserade proteinkällor från Sverige eller till och med Västra Götaland. Det finns en stor potential till en ökad odling av baljväxter (exempelvis åkerböna, gräsrter, linser) som proteiner och där lantbrukare ser behov av en nationell satsning på industriella förädlingsprocesser. Trots att dessa råvaror i dagsläget ofta importeras så är transporternas tillkommande klimatbelastning liten i jämförelsen mellan animaliska produkters klimatavtryck.

Fråga: Utsläpp som härstammar från ett biologiskt kretslopp, har de samma effekt på klimatet?

Svar: I praktiken innebär ett utsläpp av exempelvis metan lika stort klimatavtryck oavsett om det kommer från ett idisslande djur eller från en fossil källa. Utsläppens storlek är av avgörande betydelse snarare än var det kommer ifrån.

14. Vi gör investeringar för energieffektiviseringar.

Det innebär att kommunen har gjort en potentialstudie (kartläggning av nytta och kostnad) och avsatt pengar för minst tre åtgärder för energieffektivisering i egna byggnader/lokaler.

Fråga: Kan kommunen tillgodoräkna sig en punkt om den uppfylls av ett kommunalt bolag (tex energieffektivisering eller solet?)

Svar: Ja

15. Vi minskar klimatbelastningen över livscykeln vid byggnation

Det innebär att kommunen har minskat byggnationers klimatpåverkan genom att använda livscykelperspektiv, inklusive byggmaterial, arbetsmaskiner och energianvändning vid drift, vid minst en (1) byggnation. Antingen i egen regi eller som kravställning i markanvisning eller detaljplan.

Fråga: Där det står att det antingen ska ske i egen regi eller som kravställning i markanvisning eller detaljplan. Hur har ni resonerat kring vilka krav som skulle kunna ställas i detaljplan? Vilka planbestämmelser är tillämpbara?

Svar: Det vi har tänkt på är exploateringsavtal. Läs gärna mer hos Klimatkommunerna: <https://klimatkommunerna.se/kunskapsbank/samhallsplanering-och-byggande/klimatpaverkan-fran-byggmaterial/hur-kan-kommuner-minska-klimatpaverkan-fran-byggmaterial/>

Fråga: Vilken nivå menas med att beräkna klimatbelastningen över byggnationens hela livscykel? Skall man ner i detaljer som vilken bil som transporterar en produkt och kör den mest optimala vägen? Vilken matta är bäst? Osv? (Kommunen avser bygga i linje Miljöbyggnad men inte certifiera, räknas det?)

Svar: Det händer idag mycket inom hållbart byggande. Det finns exempel som Hoppets förskola i Göteborg som har mål att bygga en helt fossilfri förskola. Det behöver inte vara ambitionen för att anta detta löfte. Att minska klimatbelastningen över livscykeln skulle kunna vara att ställa krav på fossilfria transporter och arbetsmaskiner vid byggnation, att bygga i trä/minska betongmängder, minska spill och att bygga energieffektivt. Samt att tänka på återanvändning av material efter byggnadens livslängd. Ett sätt att använda livscykelperspektiv är att arbeta med LCA, då framgår att klimatpåverkan innefattar mer än bara stommen och grunden (som beräknas vid certifiering enligt Miljöbyggnad). Detta löfte kräver inte att "best practice" måste väljas efter man gjort en LCA men ni ska kunna visa att kommunen har gjort val, eller ställt krav, som minskat klimatbelastningen. Ambitionsnivån på minskad klimatbelastning kan vara olika i en liten kommun jämfört med en stor kommun, huvudsaken är att den minskar. Det går att komma långt med befintlig teknik genom att göra aktiva val. Till exempel kan klimatbelastningen variera mellan olika leverantörer, tex på gips, beroende på vilken energi de har i fabriken.

16. Vi producerar egen sol.

Det innebär att kommunen ska installera minst en egen anläggning för produktion av solceller eller är delägare i en solcellspark.

Fråga: Finns det någon minsta storlek på anläggning som krävs?

Svar: Nej, det finns inga krav om storlek på anläggning.

Fråga: Innebär detta löfte att vi ska installera en anläggning under 2021? (vi har redan flertalet anläggningar).

Svar: Ja, ni antar löfte 16 (alternativ A) om ni ska installera en anläggning 2021 (oavsett om ni har anläggningar sedan tidigare eller ej). Om ni har anläggningar men inte ska installera nya 2021 svarar ni alternativ B.

17. Vi har 100 procent förnybar el i kommunens elavtal.

Det innebär att kommunen köper 100 procent förnybar el i alla förvaltningar och bolag.

Inga frågor hittills.

18. Vi har arbetssätt för årlig utsläppsminskning, en koldioxidbudget

Det innebär att kommunen ska ha en politiskt antagen plan eller strategi för en årlig utsläppsminskning inom kommunens territorium som ligger i linje med kommunens egna, eller Västra Götalandsregionens koldioxidbudget med en utsläppsminskningstakt om 16 procent per år.

Fråga: Klimatlöfte 18 säger att vi ska ha en politisk antagen plan eller strategi för en årlig utsläppsminskning, en koldioxidbudget. Just nu och även innan klimatlöftena kom till vår kännedom har vi arbetat med att ta fram en klimatplan (förhoppningsvis klar 2021). Vid sidan av klimatplanen har vi arbetat med att ta fram en koldioxidbudget över kommunens territoriella utsläpp och kurvan visar en utsläppstakt på 16 procent per år. Vår tanke är att koldioxidbudgeten inte kommer stå som ett ensamt dokument utan ska vara en viktig del av klimatplanen och vägledande i processen. Koldioxidbudgeten visar med andra ord vägen (hur mycket vi ska minska) medan klimatplanen innehåller åtgärder som visar på hur vi ska minska vår klimatpåverkan. Nu till frågan...Måste koldioxidbudgeten vara ett eget strategiskt dokument eller plan för att klimatlöftet ska vara uppfyllt eller kan den antas som en del av ett dokument (klimatplanen) och ha en vägledande funktion som beskrivet ovan?

Svar: Ja, precis som du skriver så står det i beskrivningen: "Det innebär att kommunen ska ha en politiskt antagen plan eller strategi för en årlig utsläppsminskning inom kommunens territorium som ligger i linje med kommunens egna, eller Västra Götalandsregionens koldioxidbudget med en utsläppsminskningstakt om 16 procent per år." Kommunen ska ha ett beslut där man förbinder sig att arbeta för en årlig utsläppsminskningstakt med de verktyg som kommunen har rådighet över. Vilket dokument det regleras i är valfritt för kommunen.

Fråga: Det står att kommunen ska ha "en plan för årlig utsläppsminskning i linje med koldioxidbudgeten". Vår kommun har en politisk antagen koldioxidbudget men ingen

konkret plan för vad som behöver göras för att minska utsläppen inom budgetutrymmet. Vad krävs för att klimatlöfte 18 ska vara uppfyllt?

Svar: Det som krävs är att kommunen har en politiskt antagen koldioxidbudget och arbetar för en årlig utsläppsminskning i linje med vad koldioxidbudgeten visar behövs för att nå Parisavtalet. Alternativt har ett politiskt beslut att arbeta för en årlig utsläppsminskning med hänvisning till Västra Götalandsregionens koldioxidbudget. Kommunen behöver i klimatlöftet inte ha en antagen handlingsplan med åtgärder som kan åstadkomma detta.

19. Vi finansierar investeringar i egen verksamhet genom grön obligation.

Det innebär att kommunen kan visa att minst en (1) investering har gjorts genom grön obligation som kommunen gett ut själv eller via gröna lån från Kommuninvest eller liknande. Gröna obligationer är ett sätt att låna pengar till egna klimat- och miljöprojekt och samtidigt erbjuda investerare attraktiva investeringsformer.

Fråga: Löftet om gröna lån antog vi för 2021 och kommer att uppfylla det. Vi har inga planer på att ansöka om något nytt grönt lån för 2022 dock. Ska vi då svara B eller C på löftet? Förra året vill jag minnas att det stod specificerat i löftet att man skulle ta ett nytt grönt lån under 2021. Men nu står det inte så längre, att lånet ska tas under året, så blir lite osäker på om vi bedöms uppfylla löftet nu?

Svar: Klimatlöftena har fokus på vad som görs under året (alltså 2022) vi har försökt vara tydligare och mer konsekventa med detta i löftena för 2022. (*"Det innebär att kommunen gör minst en investering"*) Satsningen fokuserar på alternativ A. Vi gav kommunerna möjlighet att svara B då vi förstod att de gärna ville visa vad de redan gjorde men inför 2022 ska de utgå från vad de gör under året. Så i formuleringen för gröna obligationer så menar vi att det är just en investering under 2022 som krävs för att anta löftet som A. Det går egentligen inte att svara B på detta löfte. Om de inte planerar att ta något nytt grönt lån under 2022 så är svaret C.

20. Vi arrangerar event/aktiviteter riktat till allmänheten om klimat.

Det innebär att ett årligt event eller flera mindre återkommande aktiviteter ska genomföras, gärna i samarbete med studieförbund/organisationer och/eller med kommunens energi- och klimatrådgivare. Genom ökad kunskap och medvetenhet om klimatkrisen och inspiration till förändring kan kommunen möjliggöra och skynda på omställningen.

Fråga: Hur vet man om man har klarat av löfte 20? Vi arrangerade en tipspromenad i samband med Earth hour, med klimatfrågor. Och medverkade i bibliotekets podd för att prata om hållbarhetsfrågor. Är det några speciella kriterier man ska ha uppfyllt?

Svar: Det finns ingen tydlig gränsdragning när löftet är uppfyllt. Det står ju "ett årligt event eller flera mindre återkommande aktiviteter" i löftet.

Två aktiviteter är ju inte jättemånga, och samtidigt är det ju två väldigt olika aktiviteter som säkert nått olika målgrupper. Så ja, vi tycker att löftet är uppfyllt i och med detta. Men vi uppmuntrar att även arrangera något under hösten.

Vår kommuns mest lysande åtgärd på klimatområdet:

Om kommunen saknar någon punkt på listan och vill lyfta en annan insats som kommunen anser är särskilt viktig och som genomförs just nu för klimatet. Detta är en möjlighet att dela med sig av goda exempel och att få uppmärksamhet för sitt arbete.

Fråga: Får en kommun ange flera saker på denna punkt?

Svar: Vi kommer bara samla in ett exempel från varje kommun, ni får själva bestämma vilken som är mest lysande. Dock tar vi gärna emot fler goda exempel via mail till Maria Eléhn eller Lise Nordin inom Klimat 2030.

3. Övriga frågor från kommunerna inför 2021:

Fråga: Får kommunen tillgodoräkna sig de åtgärder som de redan genomfört?

Svar: I svarsformuläret kan ni kryssa i "B. Ja, detta gör vi och kommer att fortsätta arbetet 2021"

Fråga: Hur kommer ni samla in löftena?

Svar: KS (eller KF, det är upp till kommunen) tar beslut om vilka löften ni vill genomföra 2021. Efter politiskt beslut rapporteras kommunens klimatlöften in till Klimat 2030 via svarsformuläret som tillhandahålls (finns på hemsidan). Senast 1/12 vill vi ha in en kopia av era beslut till klimat2030@vgregion.se

Fråga: Räknas det om beslutet kommer 2021? Ikraftträdande 2022? Tex gällande klimtväxling.

Svar: Ja

Fråga: Får kommuner vara med på workshops etc kring löften som de inte antar?

Svar: Huvudinriktningen är att det är de kommuner som antagit ett klimatlöfte som bjuds in till workshop. Men om det är någon mer som önskar delta så går det bra att kontakta oss om det.

Fråga: Hur ska vi hantera de åtgärder som är återkommande som exempelvis solceller eller utåtriktade evenemang. Eftersom åtagandet handlar om vad som genomförs 2021 ska man då anta de klimatlöftena som "nya" även om man ex installerat solceller tidigare? Tänker att det är skillnad på det och andra åtgärder som man mer gör en gång (typ tar fram en resepolicy eller har beslut på vilka bilar som ska köpas in).

Svar: Klimat 2030 tillhandahåller ett svarsformulär för att samla in era svar. Där kommer ni att kunna fylla i vad som ska göras 2021 och vad som redan är genomfört. Svarsformuläret kommer att mailas ut till våra kontakter samt gå att ladda ner från hemsidan. Detta svarsformulär kan användas som ett underlag för politiskt beslut.

Fråga: Vad har vi för svarsalternativ i svarsformuläret 2020 för klimatlöften 2021?

Svar:

- Svara "A. Ja, detta ska vi göra 2021" om det är en ny aktivitet/beslut (ex. ta fram en ny klimatstyrande resepolicy eller sätta upp solceller).
- Svara "B. Ja, detta gör vi och kommer att fortsätta arbetet 2021" om det är något ni redan gör (ex. använder en klimatstyrande policy eller har satt upp solceller tidigare som finns kvar.)
- Svara: "C. Nej, detta kan vi inte göra 2021" om ni inte har möjlighet att genomföra klimatlöftet 2021.

Satsningen vill stötta nya steg som tas 2021, det ska inte ses som en utvärdering av respektive kommuns klimatarbete hittills. Huvudfokus för stödinsatser under 2021 är de kommuner som svarar alternativ A på respektive löfte. De som svarar B kan istället bjudas in som goda exempel.

Fråga: Ska vi bifoga det politiska beslutet eller räcker det med svarsformuläret när vi skickar in till klimat2030@vgregion.se

Svar: Det räcker med svarsformuläret. Spara gärna som PDF och kommunens namn när ni skickar in till oss senast 1/12.

4. Generella frågor om genomförande och uppföljning 2021 och 2022

Fråga: Vi har i kommunen börjat prata om hur redovisningen av klimatlöftet 2021 kommer att ske, och har därav två frågor:

1. Hur är det tänkt att efterlevnad av klimatlöftet 2021 kommer att insamlas? Blir det typ enkät till oss ansvariga i resp. kommun och sedan en sammanställning?
2. Vidare undrar jag hur det är tänkt att klimatlöftet 2021 ska redovisas? Kommer ni nämna något på kommunnivå eller blir det endast övergripande? Kommer det framgå hur många löften som resp. kommun klarat av?

Svar:

1. Ja, det blir någon form av enkät/svarsformulär som ni själva fyller i om ni klarat löftet eller ej.
2. Vi kommer att sammanställa och redovisa hur många löften vi klarat av tillsammans, men inte göra någon ranking vem som klarat flest eller störst andel av sina antagna. Vi fokuserar på det som är genomfört och inte det som inte klarats av. Men vi hoppas så klart ni har fullt fokus på löfterna ändå.

Sista svarsdag är 1/12. Vi skickade ut nya löften i början av juni. Sista svarsdag för klimatlöften 2022 är också 1/12.

Fråga: Vi har planerat utifrån att vi har hela året på oss, liksom i allt annat i målplaneringen. Jag har svårt att tro att vi är den enda kommun som planerat för genomförande under hela året.

Svar: Ni har förstås hela året 2021 på er att genomföra klimatlöftet. Rapportering är planerad till 1 december och vi bedömer att ni i kommunerna vid det laget har god möjlighet att svara på om ni klarar klimatlöftet eller ej, även om det är några veckor kvar för genomförandet.

Fråga: Kommer uppföljningen enbart handlar om "ja" resp. "nej" om kommunen klarat löften? Eller ska vi skicka in beskrivande texter och kommentarer?

Svar: Det blir bara möjligt att svara ja eller nej på frågan om klimatlöftet har nåtts. Om ni svarar nej kan ni ange om det har påbörjats ett arbete eller inte. Alla delarna som beskrivs i varje löfte ska vara uppfyllda, om olika alternativ anges ska något av dessa vara uppfyllda. Klimat 2030 kommer inte ha möjlighet att granska beskrivande texter från kommunerna, men däremot tror vi att kommunen kan ha behov av att internt följa upp hur det gått mer i detalj.

Fråga: Rapporteringen av klimatlöfterna görs på självuppskattning och i god tro till de som fyller i? Det behövs väl inget politiskt beslut?

Svar: Det räcker att ansvarig tjänsteperson fyller i formuläret. Klimat 2030 kommer inte ha möjlighet att granska beskrivande texter från kommunerna, men däremot tror vi att kommunen kan ha behov av att internt följa upp hur det gått mer i detalj och återkoppla till politikerna.

Fråga: Hur gör jag för att ta del av de inspelade webinarier som arrangerats till varje klimatlöfte?

Svar: Maila maria.elehn@innovatum.se för att bli inbjuden till en Sharepoint-mapp för respektive klimatlöfte.

Fråga: hur ni ser på att vi har tagit fram policies för vissa klimatlöften men inte kommit längre än så, om vi kan ha kvar dessa som våra klimatlöften även i fortsättningen?

Svar: Självklart är det bra att ni kommit igång med era klimatlöften och tagit fram policies. Vi hoppas dock att klimatlöfterna ska leda till verkstad och har formulerat flertalet som en konkret åtgärd som ska genomföras under året. I uppföljningen låter det då som att ni behöver svara "Nej

men påbörjat” på frågan om ni genomfört löftet. Ni kan anta samma klimatlöften för genomförande nästa år, observera att en del löften är lite omformulerade inför 2022. Ni får gärna ta ytterligare löften som ni kan arbeta med under 2022.

Fråga: Hur ska en kommun ska fylla i uppföljningsformuläret kring löften man redan genomfört innan satsningen började, alltså sådana där kommunen svarat B?

Svar: Fyll i svarsalternativ ”Ja, genomfört”.

Förklaring: Det blir ologiskt för kommunen att svara ”Nej, men påbörjat” eller ”Nej, inte påbörjat” om det är en åtgärd ni genomfört sedan tidigare. Satsningen Kommunernas klimatlöften fokuserar på de löften som antogs som A. Att svara ”Ja, genomfört” på åtgärder kommunen gjort tidigare gör egentligen ingen skillnad för oss på Klimat 2030 men det kan vara symboliskt viktigt i kommunens egen sammanställning att få visa vad man åstadkommit både tidigare och inom ramen för Kommunernas klimatlöften. Klimat 2030 arbetar med att beräkna klimatnyttan av de genomförda klimatlöften, detta kommer inte redovisas kommunvis men vi vill försöka göra en total sammanställning. I beräkningen av klimatnyttan av de klimatlöften som genomförts så kommer vi bara räkna de som är antagna som A eftersom vi vill beräkna klimatnyttan som denna satsning bidragit till. De klimatlöften som ni antagit för 2021 men inte hunnit genomföra kan ni anta för genomförande 2022, då svarar ni ”Nej, inte påbörjat” eller ”Nej, men påbörjat” i årets uppföljning, dessa räknas inte med som klimatnytta 2021.

5. Övriga frågor från kommunerna inför 2022

Fråga: Dimensionen fysisk planering saknas i gällande och föreslagna klimatlöften, varför?

Svar: Fysisk planering är ett viktigt klimatredskap för kommunerna. Åtgärder inom detta område ingår inte i Kommunernas klimatlöften därför att de oftast är mer långsiktiga och inte kan genomföras på ett år, samt berör många miljömål. Åtgärder inom fysisk planering är därför en viktig del i åtgärdsprogrammet för de regionala miljömålen (UVG).

Fråga: Är det inte bättre med en mer strategisk dimension kopplat till ett eller flera löften?

Svar: Vi har valt att göra konkreta åtgärder för att det ska vara tydligt vad som krävs. En konkret åtgärd kan kräva en strategi vilket vi ser positivt på för att få ett systematiskt arbete, men vi vill inte ställa krav på det, bland annat för att det inte går att bedöma klimatnyttan i sig och det kan vara arbetstungt för de mindre kommunerna. Klimatlöften kan ses som instegsåtgärder för att komma igång.

Fråga: Hur ska vi tänka kring alternativ A, B och C inför 2022?

Svar: I valet A eller B så resonerar vi kring skillnaden i ett löpande arbete eller en ny insats. Att installera en solanläggning kräver en aktiv insats under ett år, man kan exempelvis inte svara B för att man satte upp en solanläggning ett annat år. Om man har ett arbete med att klimatväxla tjänstesor eller har en laddplan så är det ett löpande arbete och vi bedömer det vara alternativ B.

Det är synd om alternativ B förvirrar. Vi lade till det som svarsalternativ efter feedback från er i kommunerna att vilja visa vad man redan gör. Alternativ B finns mest för er interna process. En tankehjälp när du sitter med listan kan vara att vi är intresserade av alternativ A, för det är vad denna satsning kan sägas bidra till – det som är nytt i kommunens klimatarbete.

Fråga: Många klimatlöften är och heter samma som 2021, men kan trots det vara lite ändrade. Om vi antagit dem 2021 ska vi då anta dem igen om kravet skärpts lite?

Svar: Ja, om ni vill nå upp till den högre ambitionsnivån så antar ni klimatlöftet till 2022. Nedan finns en översikt på vilka som är nya, vilka som är skärpa och vilka som har ny beskrivning:

Kommunernas klimatlöften 2022

1. Vi har en laddplan för kommunen. **SKÄRPT (fd 7)**
2. Vi klimatväxlar tjänsteresor.
3. Våra nya personbilar är klimatbonusbilar. **FÖRTYDLIGAD**
4. Vi ställer krav i upphandling för transportdelen i nya avtal.
5. Vi deltar i Cykelfrämjandets kommunvelometer.
6. Vi använder en klimatstyrande parkeringsplan/policy.
7. Vi analyserar inköpens klimatpåverkan och ställer krav i prioriterade upphandlingar. **(fd 9)**
8. Vi minskar inköpen av fossilbaserade engångsprodukter. **SKÄRPT**
9. Vi möjliggör cirkulära arbetskläder. **NY**
10. Vi använder cirkulära möbler. **SKÄRPT**
11. Vi möjliggör för invånarna att låna/hyra produkter i stället för att köpa. **FÖRTYDLIGAD**
12. Vi mäter matsvinn i offentlig verksamhet och har mål. **FÖRTYDLIGAD**
13. Vi beräknar klimatpåverkan från maten i offentlig verksamhet och har mål. **FÖRTYDLIGAD**
14. Vi genomför energieffektiviseringar. **SKÄRPT**
15. Vi bygger i trä. **NY**
16. Vi installerar solenergi. **SKÄRPT**
17. Vi arbetar med återbruk av byggmaterial. **NY**
18. Vi har en koldioxidbudget. **FÖRTYDLIGAD**
19. Vi finansierar investeringar i egen verksamhet genom grön obligation. **FÖRTYDLIGAD**
20. Vi arbetar aktivt med invånarnas engagemang för klimatet. **NY**

6. Kommunernas klimatlöften 2022

Här lägger vi frågor kring de löften som är nya/omformulerade 2022, alltså 1, 9, 14, 15, 16, 17 och 20.

1. Vi i har en laddplan för kommunen

Det innebär att kommunen kartlägger laddmöjligheter och tar fram en plan för laddning av fordon där kommunen har rådighet vid bostäder, arbetsplatser, handel och besöksmål. Planen ska peka ut kommunens ansvar och hur kommunen kan samverka med aktörer som tillhandahåller laddning. På parkeringar vid kommunägda bostäder ska boende erbjudas laddmöjligheter. Planen ska utformas så att hållbart resande prioriteras, parkeringsplatser samnyttjas och att parkering och laddning prissätts marknadsmässigt.

Fråga: Vår kommun har sedan några år tillbaka en strategi för laddinfrastruktur som pekar ut platser som kommunen ser som lämpliga för placering av laddstationer, samt tar ställning till vilken roll kommunen bör spela i utbyggnaden (se bifogad fil). Motsvarar detta vad ni efterfrågar i löftet?

Svar: I detta fall omfattande inte laddplanen allt det som klimatlöftet omfattar. Löftet nämner laddning vid bostäder specifikt eftersom det är den enskilt viktigaste frågan för kommunernas invånare ska kunna välja elbil, och kommuner ofta är en viktig hyresägare. Att koppla frågan om laddning till parkeringsstrategier är också viktigt. Vi recenserar inte, eller överprövar kommunernas arbete inom klimatlöftena. Vi har skrivit en struktur som kommunen själv tar ställning till. Se löftena som stödpunkter för ert interna arbete, och Klimat 2030 samordnare som stödjare.

9. Vi möjliggör cirkulära arbetskläder.

Det innebär att kommunen gör en inventering av inköp och hantering av arbetskläder inför kommande upphandling och genomför minst en ny åtgärd för att förlänga livstiden för arbetskläder. Exempel på åtgärder kan vara att: minska antal modeller/färger, använda generella loggor, erbjuda skrädderitjänster, återbruk eller återtagssystem.

Fråga: Hur tolkar vi den första delen ” Det innebär att kommunen gör en inventering av inköp och hantering av arbetskläder inför kommande upphandling”? Det kräver resurser för att göra en inventering av inköp och hantering av arbetskläder inför kommande upphandling. Idag finns det inte en centraliserad system i kommunen. Det betyder att man måste titta tillbaka på alla fakturor och det fungerar inte, helt enkelt. Vad behöver vi göra för att uppfylla detta?

Svar: Vi har funderat en del på att just upphandlingar inte sker exakt det året som löftet tas och därför formulerat löftet bredare. Med inventering menar vi att kommunen tittar på och kartlägger processer för att möjliggöra krav vid kommande upphandlingar.

Fråga: Vi har redan gjort upphandlingarna och det kanske inte kommer att göra detta igen innan 2023. Betyder det att vi inte kan uppfylla första delen av detta löfte?

Svar: Vi anser att mycket handlar om intern hantering och styrning. Med en inventering av processer eller kartläggning av processer menar vi att man börjar förbereda sig inför nästa upphandling och undersöka hur olika verksamheter gör med anskaffning, innehav och avveckling av sina arbetskläder och hur det fungerar. Det handlar om att börja organisera styrning internt, exempelvis att tillsätta en samordningsroll eller samordningsansvar för att minska inköp av nya produkter och förlänga livet /användandet av befintliga arbetskläder på långt sikt och börja organisera sig för mer cirkulära tjänster.

- Det innebär att man i och med denna inventering av processer kan hitta åtgärder som behöver göras inför nästa upphandling och skapa mer cirkulär hantering av arbetskläder.
- Föreslagna åtgärder och kartläggning blir uppfyllanden av klimatlöften.

14. Vi genomför energieffektiviseringar.

Det innebär att kommunen startar upp minst ett projekt för energieffektivisering i egna fastigheter med exempelvis Totalmetodik från Belok eller motsvarande.

Fråga: Belok eller motsvarande? Med motsvarande, innebär det att man behöver använda i princip samma verktyg och dokumentation som Belok? Det går inte att "bara" energieffektivisera med hjälp av flera åtgärder i en byggnad utan att räkna på det?

Svar: Precis. Vi tycker att det är viktigt att kunna göra den typ av förberedande studie som Totalmetodiken innebär. Alltså åtgärds paket med samlad lönsamhetsanalys. Men för den som har ett annat system än Totalmetodiken, som kanske redan används, så är det helt okej att använda det istället.

15. Vi bygger i trä.

Det innebär att kommunen ställer krav på minst 50 procent trästomme i ett byggnadsprojekt, antingen i egen regi eller i markanvisning

Fråga: Hur definieras ett byggnadsprojekt? Kan det till exempel vara en tillbyggnad?

Svar: En tillbyggnad räknas. Det får gärna vara en typ av projekt som kommunen ofta genomför, och som oftast inte byggs med trästomme, för då blir nyttan och spridningsmöjligheten större. Dock kan det ibland vara lurigt att blanda stomsystem i en byggnad, exempelvis en betongbyggnad med trästomme i tillbyggnaden, men det är absolut ingen omöjlighet.

Fråga: Hur beräknas andelen trästomme? Är det viktenhet eller m³?

Svar: Vi föreslår att kolla på volymen, eftersom att trä har ca fem gånger lägre densitet än betong. Om man jämför vikt skulle det bli mer kämpigt att komma upp i 50%.

Fråga: Vad har det för betydelse om det sker på frivillig grund eller om vi ställer krav? Det viktiga måste väl vara att det blir trästomme?

Svar: Huvudpoängen är att det byggs i trä, det är riktigt. Och visst är det väsentliga då inte om det kravställs eller inte. Anledningen att vi formulerat löftet så är för att täcka kommunens rådighet kring byggnaders som inte utvecklas i egen regi också, genom tex markanvisningar eller detaljplanering. Kanske hade det varit mer träffsäkert att, för ert fall, prata om att "fatta beslut i egen regi", snarare än att kravställa. Men det är också viktigt att se att Kommunernas Klimatlöfte ökar mängden hus som byggs i trästomme, att vi åstadkommer en förflyttning här. Och då kommer även en kravställan (eller beslut eller uppdrag) från en del av kommunen till en annan i spel.

Fråga: Är det volymen trästomme, antalet bostäder eller byggnadsvolymer som är relevant? Hur vill ni att vi ska mäta? Beroende på svar kommer jag att behöva be någon sammanställa uppgifterna ty vi har inte all data lätt tillgänglig. Antalet bostäder kan vi antagligen ganska enkelt utröna men byggnadsvolymer (LOA/BOA etc) för bostäder/verksamheter eller volymen trästomme i dito är värre. Då måste jag be om hjälp från bygglovsenheten.

Svar: Det mest relevanta är mängden trä i stommen. Eftersom nästan alla byggnader innehåller båda stål, betong och trä i olika omfattning ändå så vill vi trycka på att det är en majoritet trä i stommen som vi är ute efter. Vi behöver då heller inte räkna bort byggnader vars bjälklag i trä är täckta med en pågjutning av betong, eftersom det är en så vanlig teknik, även om detta på sikt såklart är något vi skulle behöva hitta bättre alternativ för.

16. Vi installerar solenergi.

Det innebär att solceller provas i alla nybyggnadsprojekt i kommunal regi och att minst en anläggning installeras i kommunen.

Fråga: Vi genomför ett fåtal byggnationer varje år, och det är inte säkert att det i någon av dessa bedöms rimligt att anlägga nya solceller. Däremot har vi redan infört en policy om att pröva solenergi i alla nybyggnadsprojekt, och vi har de senaste åren installerat ett par nya anläggningar. Vilket svar anser ni att vi med de förutsättningarna bör ange på detta klimatlöfte? A – eftersom det är något vi arbetar aktivt med under året (att göra prövningarna)? Eller B – eftersom vi sedan flera år arbetar utifrån den här principen och har egen solenergiproduktion? Eller C – eftersom det är högst osäkert om vi under just 2022 kommer bygga några nya solcellsanläggningar?

Svar: Vi har höjt ambitionsnivån i löfte 16 och ni har rätt i egentligen finns inte svarsalternativ B eftersom det kräver en insats varje år, dvs att en anläggning installeras. Vi har ändå svarsalternativ A, B, C i formuläret för att vara konsekventa. Så vår guidning är att om ni planerar att installera en solcellsanläggning under 2022 så svarar ni A, annars så svarar ni C. Det är toppen att ni prövar solceller i alla projekt och ni kan ju svara A med förhoppningen att det blir en ny solcellsanläggning under nästa år, ta lite höjd. Det finns inget ”straff” om ni inte skulle uppnå det. Ni kan även beskriva detta för politikerna, ni uppfyller den delen med att pröva solceller men eftersom ingen anläggning planeras att installeras under 2022 så blir det tyvärr C.

17. Vi arbetar med återbruk av byggmaterial.

Det innebär att kommunen väljer ut minst en egen byggnad som har kommande behov av renovering, lokalanpassning eller demontering och inventerar potentialen för återbruk i den byggnaden, med fokus på minst fem kategorier byggvaror som lämpar sig för återbruk.

Fråga: I texten står det byggvaror istället för byggmaterial så vad är okej att ha i de fem kategorierna? Möbler? Belysning? Köksutrustning? Eller är det bara väggar, fönster etc?

Svar: En kategori byggvaror tex är innerdörrar, en annan kan vara armaturer, eller fasadtegel, stålreglar eller buskage. Det är inte ovanligt att byggande organisationer redan har ett befintligt system för detta, och då kan man använda den. Bäst är att förstärka befintliga system med återbruk, och bara i undantagsfall rigga nya eller parallella system.

Fråga: Räcker det med en inventering eller måste produkterna faktiskt återbrukas under 2022?

Svar: Det räcker med att göra en inventering för att uppfylla löftet. På sikt är det såklart när de återbrukade byggprodukterna faktiskt ersätter nyproducerade produkter som klimatnyttan kommer, men vi börjar med att visa på möjligheterna och börja lära oss att tänka i dessa nya termer.

20. Vi arbetar aktivt med invånarnas engagemang för klimatet.

Det innebär att kommunen bjuder in invånarna till dialog om klimatåtgärder för att skapa mer delaktighet och skynda på omställningen. Detta kan ske i form av dialogmöten eller workshops dit allmänheten och/ eller föreningar/organisationer bjuds in. Kommunen ska återkoppla och kommunicera hur resultatet från dialogen tas omhand.

Fråga: Vi är en liten kommun med lite resurser. Vad krävs egentligen för att klimatlöfte 20 för 2022 ska anses vara genomfört?

Svar: Det finns inget krav på antal deltagare, antal dialogmöten eller hur dialogerna arrangeras, det viktiga är att kommunen arbetar med att skapa delaktighet för att skynda på omställningen. Det kan gärna göras i samband med dialoger kring Agenda 2030 där mål 13 handlar om att bekämpa klimatförändringar eller i samband med arbete kring översiktsplanen eller vid fördjupade översiktsplaner. Det kan också vara en del av ett klimatevent (exempelvis som löfte 20 - 2021) där kommunen bjuder in till dialog som sedan följs upp.

Fråga: Kan löfte 20 även handla om klimatanpassning?

Svar: Nej, inte enbart eftersom det viktiga är att skynda på omställningen och minska utsläppen. Men klimatanpassning kan vara en viktig del av kommunens arbete och om många invånare vill diskutera detta så går det givetvis bra att ha med i dialogen men huvudfokus bör vara att minska utsläppen.